

Koe moet mens niet nodig hebben

INTRO: De Franse vleesveehouders Annelies en Hervé Le Flèche houden samen 750 dieren. Om dit rond te zetten is een koppel gefokt dat zo min mogelijk menselijke arbeid vergt.

AUTEUR: Kristel Kort

TEKST:

Het schitterende, glooiende landschap in het midden van Frankrijk is het decor in het leven van Annelies en Hervé Le Flèche. In 1988 kochten zij een typisch Franse boerderij. Hervé is Fransman, Annelies is van oorsprong Nederlandse. Haar ouders vertrokken in 1980 vanuit Sterksel (N.-Br.) naar Frankrijk.

Het bedrijf van Annelies en Hervé telde in 1988 40 Charolais-dieren, zoals er zoveel in de omgeving worden gehouden. Maar tegen de traditie in is vanaf 1991 langzaam overgeschakeld op Salers (zie kader). De Le Flèches wilden een sterk koppel koeien dat weinig arbeid vraagt. Het bedrijf telt nu 750 dieren en ruim 200 hectare grond. Volgens Annelies zet een Frans bedrijf van dezelfde omvang het werk rond met vijf mensen, zij doen het met z'n tweeën.

In de stierkeuze binnen de Salers houden Annelies en Hervé ook rekening met arbeidsextensiviteit, bijvoorbeeld afkalfgemak. Een fokwaarde van 100 is daarin de standaard. De Le Flèches nemen geen stieren waarvan de fokwaarde voor geboortegemak onder de 106 ligt. „We willen koeien die ons niet nodig hebben.”

De tweede overweging in de stierselectie is de uierkwaliteit. De spenen moeten niet te lang zijn, zodat het kalf de spenen snel kan vinden. De speen moet die van een melkkoe benaderen. Annelies wijst naar een Salers-koe vlakbij huis: „Kijk, een mooi hoog uier met niet te lange spenen.” Een andere eigenschap waarop geselecteerd wordt is karakter. De dieren op het bedrijf zijn opvallend rustig. Ze komen nieuwsgierig op bezoekers af.

Nooit geholpen bij geboorte

Het fokbeleid resulteert in een mak koppel koeien met goede uiers en benen, maar vooral met afkalfgemak en goede moedereigenschappen. Sinds 1988 hebben Annelies en Hervé nooit hoeven helpen bij het afkalven. „Wij verliezen ook wel eens een kalf, bij een tweeling of zo, maar dat zou waarschijnlijk ook gebeurd zijn als we wel hadden geholpen”, zegt Annelies. Vaak is het een kwestie van de ochtend na de geboorte het oormerk erin en 3 tot 4 maanden erna wegen. De veeartskosten bedroegen vorig jaar dan ook maar €1.400 voor het hele koppel.

Voor fokkerij en mesterij

Het bedrijf levert Salers voor de fokkerij, vaak drachtige vaarzen en afgemeste stieren en koeien. Eerst werd alleen vee verkocht voor de fokkerij, maar de Le Flèches wilden risico's spreiden. „Mensen investeren in crisistijden niet in goed fokvee.”

Als de koeien drie of vier keer hebben afgekalfd van een Salers-stier komen ze in een koppel met een vleesstier. Omdat de Salers geselecteerd zijn op bekkenbreedte, moet ook het afkalven van de typische vleesstieren geen problemen geven.

Er zijn nu 100 koeien voor de vleesproductie die gedekt worden door twee Charolais-stieren of, sinds kort, door een Blonde d'Aquitaine. De afgemeste kruislingdieren worden aan een handelaar verkocht voor zo'n €3 per kilo geslacht-gewicht.

Eén koppel staat op een perceel dat met de auto te bereiken is. De graanpercelen waarop Hervé en de beide zonen bezig zijn met de graanoogst, zijn goed te zien. Grote stofwolken hangen om de gele combine.

Het perceel waarop de koeien staan is wel omheind, maar doet verder denken aan een natuurgebied. Hier en daar een boom, waar de koeien dankbaar onder staan om van de schaduw te genieten, en verder glooiend grasland. In sommige kruislingkalveren is duidelijk de Charolais-invloed te zien; ze zijn lichter van kleur en groter dan de raszuivere Salers.

De resterende 140 koeien worden gebruikt voor de fokkerij. Per perceel staan zo'n 30 moederdieren met een kalf en één stier. De dieren kalven als ze 3 jaar zijn. Vorig jaar zijn de pinken voor gemiddeld €1.100 verkocht en

de drachtige koeien voor €1.300. De koeien kunnen makkelijk 15 kalveren geven in hun leven. Annelies kan helemaal ontstressen als ze tussen de koppels koeien loopt. „Dit vind ik nou het mooie aan boeren. Werken op het land of met de beesten. Hier tussen het vee voel ik me als God in Frankrijk.“

Kader bij artikel:
Salers in Frankrijk

In totaal zijn er 196.000 Salers in Frankrijk. Hiervan wordt 10 procent gemolken voor uitsluitend kaasproductie (Saint Nectaire, Cantal, Fourme d'Ambert en Bleu d'Auvergne) en 90 procent gebruikt als zoogkoe. Het ras staat bekend om zijn, voor vleesvee, hoge melkproductie (zo'n 3.000 liter per koe per jaar), hoge vruchtbaarheid (een kalf per koe per jaar), het kunnen aanpassen aan extreme weersomstandigheden (vult reserves aan in tijden van meer voedsel en gebruikt reserves in de droogteperiode om de melkproductie op peil te houden) en het sterke beenwerk met sterke klauwen. Het vlees is erg gewild in Parijse restaurants, maar moeilijk aan te voeren vanwege de kleine koeienpopulaties (de Fransen eten vooral vrouwelijk vee, de stieren worden aan Italië verkocht). In Nederland zijn slechts enkele vleesveehouders met Salers.

Salers zijn nummer vier op de lijst van meestvoorkomende rassen in Frankrijk, na Charolais, Limousin en Blonde d'Aquitaine.

Kader bij artikel:
Profiel

Naam: V.l.n.r. Hervé (40), Alain (13), Antoine (17) en Annelies (47) Le Flèche-Scheepers. Dochter Anouk (15) staat niet op de foto.

Woonplaats: Charenton-du-Cher (Frankrijk).

Bedrijf: Een entreprise agricole responsabilité limitée (vergelijkbaar met een BV) met 750 dieren: 10 fokstieren (7 Salers, 2 Charolais en 1 Blonde d'Aquitaine), 236 koeien en 232 kalveren (114 vaarzen en 118 stieren), 29 vaarzen ouder dan 2 jaar, 112 vaarzen tussen 1 en 2 jaar en 131 stieren. Het bedrijf omvat 209 ha: 70 ha graan (triticale en tarwe), 36 ha mais, 6 ha braak en de rest is grasland.

Aanleiding voor de reportage: Annelies en Hervé willen een zo arbeidsextensief mogelijk bedrijf en fokken daarom koeien die hen zo weinig mogelijk nodig hebben.

Bijschrift figuren:

Annelies en Hervé Le Flèche gebruiken Salers vanwege de goede moedereigenschappen. Koe en kalf redden zichzelf.

Salers zijn rustige en nieuwsgierige dieren. Karakter is ook één van de eigenschappen die in de stierkeuze wordt meegenomen.

In de stierkeuze speelt de uierkwaliteit mee. Een koe moet korte spenen hebben, zodat het kalf er gemakkelijk bij kan.